Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·–

Slovenski dom

Štev. 242 | V Ljubljani, v četrtek, 22. oktobra 1936 | Leto 1.

Včeraj ob enih popoldne so nacionalisti od vseh strani naskočili obrambno črto vladnih čet

Madrid šteje svoje zadnje ure

Lizbona, 22. oktobra. o. Po zatišju zadnjih dni, ki ga je bilo opaziti na vseh španskih bojiščih, se je dalo sklepati, da so bile vse sile in priprave usmerjene v to, da se organizira popolni napad na Madrid. Praske prejšnjih dni so bile le spopadi med nasprotniki ob priliki preurejevanja čet.

Včeraj opoldne je general Franco izdal povelje za splošen napad na Madrid. Ob 1 popoldne so vse formacije vojske dobile odredbo, da na vseh bojiščih in z vseh položajev začno koncentrično prodirati proti Madridu. Pehota in konjenica sta začeli prodirati od juga, jugozapada, zapada in severozapada. Preden so ti oddelki vojske posegli v boj, so bombniki nacionalističnih čet na vseh odsekih več ur nepretrgoma in strahovito bombardirali položaje vladnih čet. Vladne čete so bile zaradi strašnega napada prestrašene in zmedene ter niso oddale niti enega strela proti belim letalom. Na večini odsekih so bela letala razbila najbolj utrjena oporišča vladnih čet in med čete same zanesli strah. Ko so prišla poročila, da so bombniki zmedli in onemogočili odpor vladnih čet, so oddelki vojske začeli prodirati. Vse sile obeh bojujočih se vojsk, so se osredotočile na Naval Carnero, ki ga smatrajo za točko, kjer bo padla odločitev. Izdatno pomoč so dobile bele čete v velikem številu tankov, ki so vozili pred pehoto in pred katerimi je topništvo sproti čistilo teren. Kmalu po opoldanskih urah so se bele čete sklenile okrog Naval Carnera, ki so ga vladne čete srdito, a skoro brez upa zmage, branile.

Naval Carnera padel!

Burgos, 22. oktobra. o. Strašni napad belih čet na Naval Carnero je naglo strl odpor vladnih čet. Po nekaj urah strahovitega ognja, ki so ga na vladne postojanke bruhali topovi in bombniki, so bele čete vdrle v mesto in v borbi na nož izrinile rdeče miličnike. Pri tem so jih v največji meri ščitili tanki. Takoj po zavzetju mesta so se bele čete odpravile dalje proti severu.

Escorial obkoljen

Pariz, 22. oktobra. o. Nacionalistične čete so že včeraj proti večeru predrle vso zapadno obrambno črto vladnih čet. Najprej je padla najobčutljivejša točka Naval Carnera, kjer so se morali vladni vojaki po nekaj urah strahovitega ognja umakniti proti Madridu. Čim je padla ta postojanka, se je začela krhati tudi črta pri Escorialu. Četam, ki operirajo na tem odseku, poveljuje general Molla. Bele čete so Escorial že od treh strani obkolile in je vsak čas pričakovati njegovega padca. Prebivalstvo, kar ga je ostalo v mestu, beži proti Madridu.

Obrambni obroč prebit tudi na severu

Pariz, 22. oktobra. o. Tudi na severozapadnem bojišču je bil sunek nacionalističnih čet tako močan, da se vladne čete niso mogle upirati. Bele čete so po hudih bojih zasedle Tardiente na progi Saragossa-Lerida. Letalstvo belih čet je izredno delavno.

Madrid obupan in lačen demonstrira

Pariz, 22. oktobra. o. Zadnji uspehi belih čet na vseh frontah so v španski prestolnici izzvali strah in zmedo. Med prebivalstvom se v Madridu dogajajo neverjetne stvari. Poročila pravijo, da se žene in otroci v velikih množicah zbirajo po cestah in neprestano demonstrirajo proti vladi, zahtevajoč kruha in miru. Čujejo se klici: »zadosti nam je krvi, varujte mesto, predajte ga nacionalistom«. Včeraj popoldne je hotel ministrski predsednik Largo Caballero z balkona svoje palače govoriti ljudstvu. Toda žvižgi in vpitje so mu preprečili vsako besedo. Ljudstvo je obupano, kajti vsak čas pričakuje ognja nad svojim glavnim mestom.

Odbor, ki je bil postavljen, da vpostavi obrambo Madrida, polaga vse nade na Naval Carnero, ki je oddaljen le 30 km od Madrida. Ljudje so prepričani, da pohod nacionalistov ne bo trčil na noben odpor več, čim pade Naval Carnera. Stiska, v katero so se morali zamisliti tudi rdeči voditelji, je tolika, da je vlada predvčerajšnjim zvečer dala vsem svojim ladjam, ki se mude pred Bilbaom, ukaz, da se morajo zbrati v sredozemskih vodah in skrbeti za hrano obleganemu Madridu. Ta ukaz madridske vlade je povzročil med branilci Bilbaoa strašno razburjenje in jezo na Madrid, ker se jim tako odteguje glavna podpora. Kajti v zvezi z napadom, ki ga pripravljajo bele čete na Madrid, se je pojačila tudi delavnost belih čet okrog Bilbaoa ter je včeraj skupina belih bombnikov bombardirala Las Erenas, ki je predmestje Bilbaoa, in v katerem bivajo večinoma inozemci.

Pariz, 22. oktobra. o. Vesti, da je Largo Caballero na ministrski seji s strelom iz revolverja ubil ministra Prieta, se z uradne strani ne zanikajo.

Petletka brezbožnikov:

Porušili bodo 120.000 cerkva

Varšava, 20. oktobra. Brezbožna petletka ima v programu porušenje vseh cerkva in vseh molilnic na ozemlju sovjetske Rusije. Pred revolucijo je bilo v Rusiji okrog 120.000 pravoslavnih cerkva in kapelic. Dosedaj so več kot polovico teh cerkva porušili, druge pa so bile spremenjene v klubske prostore za brezbožne krožke, v gledališča, konsumne prodajalne, v skladišča in kopališča. Leta 1937 pa bodo porušili še tiste cerkve, ki so jim dosedaj radi izrednih umetniških ali zgodovinskih vrednostih prizanašali. To barbarsko napoved je mogoče tolmačiti iz tega, da je v zadnjem času opaziti po celi sovjetski državi rastočo potrebo zatiranih narodov po verskem udejstvovanju. Zlasti na kmetih se dogaja, kakor poročajo komunistični listi, da kmetje kljub preganjanjem in kljub visokim denarnim kaznim vedno znova snujejo tajne verske krožke in praznujejo verske praznike.

London, 20. oktobra. Liverpoolski nadškof je v svojem govoru pred katoliškimi delavci v Vigani obsodil komunistične poizkuse, da bi boljševizirali angleške delavske mladinske organizacije. Izjavil je, da je zadnjih 12 mesecev opazovati, s kolikim trudom si komunisti prizadevajo, da bi dobili delavske mladinske organizacije v svoje roke, ali vsaj odločujoč vpliv na vodstvo. Dokazano je, da so noge vodilne osebnosti v številnih delavskih organizacijah že do sedaj delale na uničenju verskega in socialnega reda. Čeprav komunistična stranka v Angliji ni močna, ima vendar svoje zaupnike potaknjene v mnogih organizacijah in ji tako uspeva, da v mnogočem vpliva za zadržanje angleškega delavstva.

Škof je povdarjal, da je komunizem predvsem brezboštvo in razkrojevalni element reda v družbi. Dejstvo, da je tako strašno barbarsko svetovno naziranje, ki zanika vse človeške pravice in svobočine, moglo zajeti tako velik del človeštva, kaže na to, da za komunističnim gibanjem stoje satanske sile.

Francija se otresa sovjetov

Pariz, 22. oktobra. o. Včeraj popoldne se je sestal zunanje politični odbor parlamenta in sicer na zahtevo desničarskega poslanca Denaina. Opozicija je zahtevala sestanek predvsem radi tega, ker se ji zdi, da je mednarodni položaj tako zapleten, da je potrebno, da člani parlamenta izvedo, kaj je vlada storila zadnji čas, da prepreči prevelik riziko francoske zunanje politike.

Glavni vprašanji, ki sta se obravnavali na seji, sta bili Španija in napetost med Nemčijo in Rusijo. Zunanji minister Delbos je sam prišel na sejo, kjer je moral odgovarjati na vsa vprašanja. Člani odbora so vprašali zunanjega ministra, kakšno stališče bi zavzela Francija, če Rusija odpove svojo nevtralnost v španski državljanski vojni. Skoraj govoto bi tedaj nastal v Evropi položaj tako napet, da bi bil konflikt med raznimi tabori v Evropi neizogiben. Francija ima s sovjetsko Rusijo pakt, ki je bil sicer sklenjen v okviru Zveze narodov, toda vsa nemška in italijanska diplomacija neprestano trdi, da ima pakt za Francijo še druge obveze in ne samo tiste, ki jih določuje pakt ZN. Če so tiste obveze resnične potem bi morala francoska armada sodelovati v borbah, ki so vse v nasprotju s tradicijami francoske zunanje politike v Sredozemlju.

Zunanji minister Delbos je takoj odgovoril na vprašanja in je rekel, da je popoldne sprejel ruskega veleposlanika v Parizu Potemkina in mu rekel, da Francija v španski zadevi ne misli podpirati sovjetske Rusije. Francija je vezana po paktu z Rusijo samo tedaj, če bi sovjetska Rusija bila napadena. Pa tudi tedaj mora poprej svet Zveze narodov povedati svoje mnenje, ali je Rusija res napadena in ali je napadalec točno označen kot napadalec.. **V španski zadevi pa hudi Rusija svoja pota in če se v tem vprašanju zaplete v nevarnosti, ji Francija ne more pomagati, posebno pa še tedaj, če bi se z ruskimi potezami hotelo spremeniti ravnotežje v Sredozemlju.** V sedanjem položaju je v tem delu Evrope nujno samo, da se ohrani mir in tudi če ostane državljanska vojna omejena samo na Španijo, bo diplomacija še imela dovolj časa, da ujame šepav mir, namesto da bi povzročila vojne zaplete, ki bi ustvarile kaos, kjer je možno več izgubiti kot pa imajo posamezne države sedaj.

Zato je Delbos zaključil svoje poročilo z izjavo, da **ostane Francija še naprej nevtralna v španski državljanski vojni.**

Sodelovanje nemške in italijanske mladine

Berlin, 22. oktobra. o. Ob priliki svojega bivanja v Berlinu je italijanski zun. minister grof Ciano obiskal včeraj tudi zborovanje dekliških oddelkov »Hitlerjeve mladine«, ki se jih je 20.000 zbralo. Grof Ciano je nagovoril mladino in dejal, da smejo narodi računati na svojo bodočnost le v tem primeru, če je mladina pripravljena živeti s polno zavestjo svoje odgovornosti do naroda in s srcem nevklonljivega vojaka kljubovati vsem nasprotnikom. Nemčija ni v skrbi za svojo bodočnost, ker je vsa mladina sledila Hitlerju.

Voditelj hitlerjanske mladine Baldour von Schirach je naglasil, da je v več evropskih državah v istem času vstajal boljševiški kaos, ki je prisilil zdrave sile v narodu, da so vstale proti temu. Priznati je treba, da sta Italija in Nemčija celici miru in reda. Naloga mladine je, da vedno dalje ojačuje to nemško celico in krepi Nemčijo, da bo strla boljševiški val. **Von Schirach je dalje sporočil, da se nemško in italijansko vodstvo mladinskih organizacij pripravlja na ustanovitev posebnih zavodov za vzgojo mladinskih voditeljev, ki bosta v Berlinu in Rimu, kamor pa bodo prišli voditelji mladine iz drugih držav ter se tako seznanili s političnimi, kulturnimi in gospodarsk. napravami držav, v katerih dela mladina.** Na koncu je Baldour von Schirach prosil grofa Ciana, naj sporoči Mussoliniju, da srca nemške mladine gorijo za njega in za italijansko mladino.

Ciano v Berlinu

Berlin, 22. oktobra. o. Italijanski zun. minister grof Ciano je včeraj popoldne položil venec na grob neznanega vojaka, nakar je konferiral z zun. ministrom von Neurathom. Ciano bo ostal v Berlinu najbrže do petka zvečer. Danes dopoldne bo nadaljeval razgovore v zunanjem ministrstvu. Opoldne pa bo gost ministrskega predsednika generala Göringa, nato pa bo obiskal ministrstvo za letalstvo. Za tem bo obiskal tudi zrakoplovno akademijo, jutri zvečer pa bo grof Ciano s posebnim vlakom odpotoval v Berchetssgaden, kjer bo imel razgovor s kancelarjem Hitlerjem. V nedeljo popoldne pa bo odpotoval iz Münchena domov.

Madžari so veseli

Budimpešta, 22. oktobra. o. Madžarsko časopisje se obširno bavi z obiskom grofa Ciana v Berlinu in pravi, da se je težišče evropske politike pomaknilo v Berlin. »Budapesti Hirlap« pravi, da berlinski sestanki ne zanimajo samo Zapada, temveč tudi Jugovzhod. Hitlerjeva Nemčija je znala obdržati položaj velike sile, zlasti še po sklenitvi pogodbe med njo in Avstrijo. Navzočnost Italije pri reševanju teh problemov daje na znanje Angliji, da je bila vsa povojna politika zgrešena, ker je bila od urejevanje evropskih razmer izključena Nemčija. List izraža upanje, da bo berlinska konferenca v bistvu le korak dalje in olajšanje napetosti med Francijo in Nemčijo, ki pa ni nepremostljiva.

30.000 delavcev v Abesinijo

Rim, 22. oktobra. o. Po vsej Italiji je vlada zbrala nad 30.000delavcev, ki čakajo na odhod v Abesinijo. Koncem novembra poneha deževje v Abesiniji, nakar bodo ti delavci začeli graditi ceste. Prvi transport 3400 delavcev bo odpotoval že čez štirinajst dni. Ta čas pa množica gradbenikov po vsej Abesiniji meri zemljo in pripravlja načrte za gradnjo cest.

Drobne

Berlin, 22. oktobra. o. Včeraj se je v Berlinu zaključila konferenca med Nemčijo in Dansko, ki se je bavila z ureditvijo izvoza danskih poljedelskih pridelkov v Nemčijo. V prvi vrsti je šlo za uvoz živine, masla, jajc in pšenice.

Dunaj, 20. oktobra. Kakor znano, študira naš najboljši plavač Draško Vilfan na Dunaju in je član dunajskega plavalnega kluba »Schwarz-rot«. Ob priliki zadnjih tekem je dosegel Draško Vilfan na 200 m prosto svoj najboljši čas in je obenem tudi zmagal s časom 2.22.6; drugi je bil Hnatek s časom 2.24.4.

V novem norveškem parlamentu bo sedelo 72 poslancev delavske stranke, 36 zastopnikov konservativcev, 18 agrarcev, 2 poslanca krščanske narodne stranke in 23 liberalcev.

Japonska mornarica ima na Tihem oceanu velike manevre. Prisostvuje jim tudi mikado.

Nezadovoljstvo v „sovjetskem raju"

Varšava, 22. oktobra. o. Semkaj prihajajo poročila, da se v sovjetski Rusiji množe upori. V zadnjem času je bilo ustreljenih mnogo Ukrajincev, ki so pred kratkim pobegnili iz Vzhodne Poljske v Ukrajino. Ti Ukrajinci so bili agenti internacionale in so bili poslani na Poljsko, da organizirajo komunistične celice. Prav tako je bilo v zadnjem času izredno veliko aretiranih častnikov in podčastnikov, zlasti pa na daljnem vzhodu. Maršal Blücher, ki je vrhovni poveljnik azijskih čet, se hoče baje odtrgati od Moskve in prekiniti vsak stik z vojnim komisarjem Vorošilovim. Vse častništvo in moštvo stoji za maršalom. V zvezi s tem duhom v vzhodni armadi in iz bojazni pred dejanskim uporom, so agentje GPU aretirali vse glavne uradnike amurske železnice, predsednika glavne organizacije komunistične mladine na Daljnem Vzhodu Bogana, ter zastopnike več ladijskih družb, ki vzdržujejo promet ob azijski obali. Vsi ti ljudje so pristaši maršala Blücherja. Na ladji »Gilek« so se v ponedeljek uprli mornarji in postrelili nekaj svojih častnikov. Toda oddelki GPU so naglo naskočili ladjo in aretirali voditelja upornikov Šimolajova, ki so ga tudi takoj po kratkem zaslišanju ustrelili.

Vesti 22. oktobra

Anglija hiti z oboroževanjem ter vse razpoložljive tovarne delajo s polno paro. Vse večje angleške tvrdke bodo zaradi velikanskih naročil zgradile osem novih tovaren, katerih delavci bodo za slučaj vojne izvežbani.

V Bombayu v Indiji so oblasti po enotedenskih nemirih vpostavile red. Bilanca nemirov je sledeča: 61 mrtvih, 550 ranjenih, 1300 aretiranih. Nekaj sto trgovin oropanih, požarov pa je bilo 71.

V Sani Digu v Kaliforniji je v središču mesta izbruhnil strašen požar in uničil velik del središča. Škode je za več kot milijardo dinarjev.

Velika pošiljka zlata je prispela v New York, pa ne iz Evrope, temveč iz Aljaske. To je že druga pošiljka iz teh krajev, ki znači, da so na Aljaski odkrili nova najdišča zlata.

Za nemškega poslanika v Švici bo prišel Ludvig Sievert, župan Münchena, znan kot strokovnjak za gospodarske novele.

Ridz Smigly, prva osebnost na Poljskem za predsednikom republike, bo prejel na praznik osvobojenja maršalsko palico.

Krščanski študentje so se na varšavski visoki trgovski šoli stepli z Judi. Predavanja so bila zaradi tega ukinjena.

Vrstnika veleparnika »Queen Mary« bodo začeli prihodnje leto graditi v Liverpoolu na Angleškem.

Rexisti in njihov voditelj mladi Degrelle napovedujejo pohod 200.000 svojih pristašev na belgijsko prestolnico. Zaradi tega so tudi socialisti napovedali pohod 100.000 svojih pristašev.

V Berlin bo po sestanku držav rimskega sporazuma odpotoval avstrijski podtajnik za zun. zadeve dr. Gvido Schmidt. Ta konferenca bo v začetku novembra na Dunaju.

V soboto bo Mussolini govoril na odkritju spomenika padlim vojakom v Bologni. Govor bo vseboval najbrže tudi zunanje politične odstavke.

Zaradi sovjetskih obtožb, ki so letele na Nemčijo, zaradi kršitve dogovorjenega nevmešavanja v špansko državljansko vojno, je nemški odpravnik poslov v Londonu izročil angleški vladi noto, s katero pobija te obdolžitve in Rusijo dolži kot prvega kršilca tega dogovora.

Nemška vlada je zbrala na renski meji 12 vojaških odredov. Baje se je za to odločila zaradi hujskaškega govora francoskega komunističnega poslanca Thoreza.

Angleška mornarica ima svoje manevre v grških vodah. Z bolnimi ladjami sodelujejo tudi bombna letala. Italijani se zaradi tega razburjajo in dolže Anglijo, da hoče Italijo obkoliti.

Italija bo iz Avstrije uvozila letošnjo zimo 400 vanogov drv, katere bo uporabila za izdelavo celuloze.

Tudi Grčija se hiti oboroževati in je bila temu vprašanju posvečena včerajšna seja grške vlade.

V Palestini vlada sicer mir, stavke ni več, vendar so Arabci začeli z bojkotom judovskih trgovcev.

Za četrt milijarde dolarjev zlata je v zadnjih treh mesecih prišlo iz Evrope v Ameriko. Največ ga je odteklo iz Francije, nato iz Anglije ter nekoliko iz Nizozemske in Švice.

Bolgarska vlada se nahaja v krizi in je pričakovati še ta teden velikih izprememb. Car Boris je že danes začel klicati na dvor razne politike.

Nadvojvoda Friderik, glavni poveljnik avstrijske vojske med svetovno vojno, se nahaja na smrtni postelji. Zdravniki so obupali nad njegovim življenjem.

Nekatere francoske tekstilne tovarne so morale ustaviti delo, ker jim je zmanjkalo premoga. Vlada se trudi, da bi pregovorila stavkujoče rudarje v premogovnikih, iz katerih dobivajo tekstilne tovarne kurivo.

V Peru so se oddelki vojakov uprli in zasedli vojašnico ter električno centralo. Vladi zveste čete pa so že v eni uri upor zadušile.

V Abesiniji se prodiranje italijanske vojske, v skrajne zapadne dele, nadaljuje. Za kontrolo Tanskega jezera pa so Italiani dali v promet nekaj motornih torpedovk Z njimi hočejo podpreti delo vojske, da se očisti Abesinija roparjev.

Na konferenco podpisnic rimskega protokola, ki bo na Dunaju, bo baje tudi Nemčija poslala svojega opazovalca.

Nemško vojaško odposlanstvo, ki se je nekaj dni mudilo v Italiji in pregledovalo italijanske zrakoplovne naprave, se je včeraj z letalom vrnilo v Nemčijo.

Turčija dela priprave za sklenitev tako imenovanega vzhodnega pakta, v katerega bi poleg nje vstopil še Irak in Avganistan. To bi bil nekak mohamedanski vzhodni pakt.

Žrtvi nesreč

Ljubljana, 22. oktobra.

V ljubljansko bolnišnico so danes zjutraj prepeljali delavca Dermastja Jožeta, ki je doma iz Zadvora. V Janševi ulici ga je povozil avtomobil. Dobil je zelo težke poškodbe na glavi in po nogah in je njegovo stanje zelo resno. Vendar pa je upati, da ga bodo obdržali pri življenju. Kdo nosi krivdo za to nesrečo, do sedaj še ni ugotovljeno.

Danes zjutraj so ljubljanski reševalci prepeljali iz ljubljanske železniške postaje Goršeta Franca, ki je doma iz Marmol pri Litiji. Doma je bil včeraj zaposlen pri podiranju drevesa, pri čemer pa je morda iz njegove neprevidnosti, še bolj pa je verjetno, da je zaradi nesrečnega naključja drevo padlo nanj in mu zlomilo nogo v kolku. Njegovo stanje je do sedaj neizpremenjeno in je pričakovati, da ponesrečenec ne bo nosil težjih posledic.

Kandidatne liste so vložene

„Jutro" opravičuje zakaj ima JNS samo 6 list

Ljubljana, 22. okt.

Pretekli teden je bil zaključen rok za vlaganje kandidatnih list za občinske volitve. Sedaj, ko so te kandidatne liste vložene, dobimo šele točno sliko o razmerju med silami posameznih političnih skupin, ki nastopajo v nedeljo na občinskih volitvah. Vedeli smo, da bo sama naša ljudska formacija okrog JRZ zmogla pri volitvah dostojno nastopiti. Bili pa smo istočasno prepričani, da bodo tudi naši nasprotniki vsaj poskušali priti pri teh volitvah do izraza. To velja pred vsem za JNS, ki toliko kriči o svoji moči v Sloveniji. Pregled vloženih kandidatnih list pa nam dokazuje, kako strahovit polom je tej stranki zasiguran. Nikdo ni pričakoval, da bo JNS postavila kandidatne liste le v par občinah. Drugje očividno ni spravila skupaj potrebnega števila svojih pristašev, ki bi hoteli na njeni listi kandidirati.

Kakor smo že zabeležili, bodo volitve v nedeljo — 225 občinah. Za te občine so vložene sledeče kandidatne liste:

V 77 občinah so vložili kandidatne liste samo pristaši JRZ (v 28 občinah se niso mogli zediniti med seboj in so vložili po 2 listi, v 1 pa celo 3). V teh 77 občinah vsi nasprotniki niti do kandidatne liste niso prišli in je torej zmaga JRZ brezpogojno gotova. — V 137 občinah se pristaši JRZ pod imenom svoje politične zajednice bore za prvenstvo v občini, v 8 pa so s pametnimi možmi iz drugih političnih skupin sklenili sporazum in postavili skupno kandidatno listo.

Od vseh teh 225 občin si je JNS pod svojim imenom nastopila samo v 6 občinah, mačkovci pa v 8 občinah. Nemci so nastopili s svojimi kandidatnimi listami v 4 občinah (Mozelj, Koprivnik, Kočevska Reka, Apače).

V 26 občinah so vložene po 3 liste, v 2 pa celo 4. — V vseh teh občinah je volilna borba v polnem teku, ker vsi vedo, da bo izid volitev imel velik pomen ne samo za dotične občine, ampak tudi za ves naš nadaljni politični in gospodarski razvoj. Nobenega dvoma pa ni več, kako se bo ta boj izšel. Dosedanji volivni izidi kažejo, da se nasprotne vrste občutno redčijo, v 77 občinah se pa niti v boj niso mogli več spustiti, ker so tam vložiti kandidatne liste samo pristaši JRZ.

Današnja jutranja izdaja »Slov. naroda« že opravičuje ta poraz JNS, ki se je pokazal že pri vlaganju kandidatnih list. V svojem uvodniku pravi, da je Jugoslovanska nacionalna stranka naročila, naj se za občinske volitve ne postavljajo oficielne liste JNS, temveč naj njihovi ljudje gledajo, da se sestavijo liste z najboljšimi gospodarji in najuglednejšimi občani. To »Jutrovo« tožbo, ki prihaja na dan sedaj, ko »Jutro« že ve, koliko svojih JNS-arskih list ima, popolnoma razumemo in smo si glede tega docela na jasnem.

Pri pregledu seznama o vloženih kandidatnih listah pa si je na jasnem tudi »Jutro« samo. Ob koncu svojega uvodnika priznava — saj mu drugega ne preostaja — da so liste postavljene vendarle tako, kakor si ljudstvo samo želi. S tem v zvezi namreč »Jutro« izraža svoje prepričanje, da bo v nedeljo zmagal zdrav razum, ki bo omogočil, da bodo naše občine v bodoče pravo ljudsko torišče složnega in pozitivnega dela za korist in napredek prebivalstva.

Tudi gasilcem ni bilo prizanešeno

pri prejšnjih volitvah

Ljubljana, 22. okt.

Naši nasprotniki imajo polna usta psovk, s katerimi ne morejo dovolj obsoditi »groznega terorja«, ki se dogaja sedaj pred občinskimi volitvami. Kako je z volilno svobodo danes in kako je bilo z volilno svobodo pod fašističnimi voditelji, ve vsa slovenska javnost. Če primerjamo razmere recimo iz leta 1933 ali pa iz časa državnozborskih volitev leta 1935, če k temu pridamo še fašistične težnje naših nasprotnikov, potem pač lahko razumemo ves srd pofovcev, pohorcev in vse te zmesi, ko morajo gledati, kako se vrača k nam demokratsko življenje. Tisto demokratsko življenje, ob katerem se tako jasno odraža prava slovenska ljudska volja.

Dočim sedanjim oblastvenikom ni padlo na um, da bi silili na volišče recimo svoje uslužbence, so naši nasprotniki silili na volišče vse, kar leze ino gre. Dobivale so »migljaje od oblasti« vse organizacije od Sokola pa do rejcev malih živali. O tej zgodovinski dobi imamo cele kupe dokumentov. Danes objavljamo okrožnico, ki jo je pod vplivom takratnih razmer razposlal starešina Ljubljanske gasilske župe. Okrožnica se glasi:

»Vsem gasilskim četam!

Prišla je pritožba, da nekateri gasilci in še celo funkcionarji župne uprave delajo nerazpoloženje za volitve 5. maja.

Podpisani sem dobil migljaj od oblasti, zato pozivam vse četne uprave, da vplivajo na svoje člane, da vršijo svojo državljansko dolžnost in oddajo svoje glasove za listo g. Bogoljuba Jevtiča.

Tovariši! Ker smo gasilci vedno vršili delo in pomagali svojim bližnjim, ne držimo sedaj križem rok. Kdor sodeluje, lahko pričakuje in zahteva pomoč od oblasti. Tovariški pozdrav!

J. Grad l. r. (podpis s črnilom)
župni starešina.

Regulacijska dela na Muri

Dolnja Lendava, 21. oktobra.

Proračun za regulacijska dela na Muri znaša za leto 1936-37 720.000 din. Ta vsota je predvidena za spodnji del murske proge, to je za del, ki leži ves na jugoslovanskem ozemlju. Od vsote 720.000 dinarjev je 100.000 din državnega fonda kot redni kredit, ostali del 620.000 din pa je dotacija banske uprave dravske banovine in je deljena na banovinski gradbeni fond in na fond iz bednostnega sklada. Predvidena je tudi vsota 120.000 din za dela na Muri pri Murskem Središču med železniškim in cestnim lesenim mostom. Celoten proračun za regulacijska dela pa znaša 3½ milijona dinarjev, ki se bo v etapah nakazoval za večja dela na Muri, o kateri je znano, da dere kot hudournik. Za obmejni del Mure pa je razpisana druga ofertalna licitacija za 26. oktober 1936 pri tehničnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani. Proračun znaša 941.329.14 din, varščina 95.000 din za domače, 190.000 pa za tuje državljane. Licitacija se bo vršila ob 10 uri dopoldne. Načrti in licitacijski pripomočki so na razpolago interesentom pri tehničnem oddelku. Na notranji progi se sedaj dela na sledečih krajih: V Ižakovcih, Veržeju, v Bakovcih, Krogu in v Hrastje-Moti. Končana so pa že dela v Bunčanih in na Melincih. Zaposlenih delavcev je sedaj 110, ki pa se izmenjavajo vsakih 14 dni. Kakor hitro pa bodo urejene zemljiškoknjižne zadeve v Murskem Središču, se bo z delom tudi tukaj takoj začelo, kar bi bilo pa že zelo potrebno, ker je Mura tukaj tudi zelo velika nasprotnica dobre zemlje in jo odnaša ob povodnji v velikih kosih. Kakor je torej razvidno, so dela pri Murski regulaciji zelo obsežna, vendar pa bi bila potrebna še veliko bolj sistematična regulacijska dela, ker je znano, da Mura ob povodnjih preplavi daleč naokrog polja in travnike in povzroča milijonsko škodo. Zato bi bilo potrebno, da se najame večje investicijsko posojilo in bi se regulacijska dela naj izvrševala povsod sistematično, kar kaže dovolj zgovorno avstrijski del Mure, kjer je cela proga zregulirana z betonskimi kvadri, kar zelo dobro varuje brežino in je zemlja varna pred deročimi valovi Mure ob velikih povodnjih. Zemlja ob Muri je zelo rodovitna, na njej uspeva posebno dobro koruza in tudi drugi poljski pridelki, prav tako so tudi travniki prvovrstni, zato bi bilo potrebno, da se končno saj omeji odnašanje zemlje, če se že ne more popolnoma preprečiti murskih poplav.

Naši železničarji pri dr. Korošcu in dr. Kreku

V smislu sklepov odbora kluba železničarjev JRZ v Ljubljani z dne 23. septembra in 9. oktobra t. l., kjer so sodelovali zastopniki vseh naših klubov, je pretekli teden, dne 15. in 16. oktobra, za to določena delegacija iz Ljubljane obiskala oba naša gg. ministra: dr. Korošca in dr. Kreka, da ju zaprosi, da bi se zavzela za rešitev vseh onih vprašanj, ki teže železniško osebje v Sloveniji, kakor tudi splošnih strokovnih vprašanj železniškega omrežja v Sloveniji.

Delegacijo je sprejel g. minister dr. Korošec 16. oktobra, 15. in ponovno 16. oktobra pa g. minister dr. Krek.

Obema gg. ministroma je bila izročena obširna spomenica, ki jo je delegacija tolmačila z vso vestnostjo, ki jo taka važna vprašanja zaslužijo.

Spomenica je obsegala sledeča vprašanja:

1. Delavstvo gradbene stroke na slovenskih železnicah živi zaradi brezglavih redukcij kreditov še izza bivših režimov v naravnost obupnih in nemogočih razmerah.

2. Personalno vprašanje osebja prometno-komercijelne stroke, kjer je bilo osebje pod bivšim režimom reducirano preko vseh dopustnih mej, je potrebno nujno in sistematično urediti, sicer bomo v najkrajšem času brez osebja, kajti sedanji stalež osebja je za službo prenizek, razen tega pa ni za naravni odpad osebja, ki sledi v bližnji bodočnosti, nobenega naraščaja.

3. Nič boljše ni stanje v **strojni službi,** kjer tudi ni predvideno potrebno za primer naravnih odpadov osebja in to vse zaradi nesmotrene ustavitve sprejema novih moči v službo.

4. Današnje **stanje železniških prog v Sloveniji** je nedopustno z ozirom na zahteve, ki se stavijo na naše proge in to tem manj, ker je dokazano, da so naše proge visoko aktivne.

5. **Stanje strojnega in vozovnega parka** ne odgovarja z ozirom na značaj in jakost našega prometa, posebno ker je ravno Slovenija edina naša pokrajina, ki se more ponašati s kolikor toliko razvitim turističnim prometom, kar se mora na vsak način upoštevati in tudi nuditi to, kar potujoči svet upravičeno zahteva.

Pri razpravljanju vseh teh strokovnih vprašanj je **pokazal g. minister dr. Korošec toliko interesa in pozornosti za vsako podrobnost, da je iz običajne avdijence nastala dolga strokovna razprava. Razumevanje g. ministra dr. Korošca za ta naša vprašanja nam more biti le dokaz in jamstvo, da bo g. minister vložil vso svojo avtoriteto za pravilno rešitev in tretiranje življenjskih vprašanj slovenskih železnic, ki so nujno potrebna, da se spravijo v vseh ozirih v red in odgovarjajoče stanje.**

Pred in po sprejemu pri g. ministru dr. Korošcu je bila deputacija pri **g. ministru dr. Kreku, ki je o vseh teh vprašanjih razpravljal obširno in intenzivno do sleднjih podrobnosti, s čimer je dokazal, da se v polni meri zaveda važnosti in pomena dejstev, ki bi mogla privesti redno funkcioniranje slovenskih železnic v nevarnost.**

Pošten in objektiven železničar, ki mu je lastna ustanova več kakor vsaka politična demagogija, bo moral priznati, da se danes maščujejo brezglavosti, ki jih je počel minuli režim na naših železnicah, in izven vsake debate je, da je težje popravljati kakor pa razdirati in da stoji danes kraljevska vlada pred težkimi problemi, kako te stare grehe popraviti in zasekane rane ozdraviti, posebno še v gospodarsko tako težkih časih, kakor so danes.

Železničarjem pa svetujemo, naj ne nasedajo raznim miljencem in trabantom minulih režimov, ker jih pri njih početju prav gotovo ne vodi iskrena ljubezen do ustanove, kateri služimo, ampak samo sebičnost, ki temelji v protekcionizmu, katerega je prejšnji režim delil svojim izvoljencem.

Tragična smrt mlade žene

Ljubno, 20. oktobra.

Vsa gornjesavinjska dolina je te dni pod vtisom smrtne nesreče, ki se je v torek popoldne dogodila pri Radmirju. Za svojo žrtev je zahtevala 35 letno Marijo Ermenčevo, soprogo lesnega trgovca g. Ermenca v Ljubnem ter mater malih otročičev. Gospa se je v torek popoldne zdrava in nič hudega sluteč odpeljala s kolesom po opravkih v Gornji grad. Okrog petih popoldne se je vračala. Pri Radmirju je oster ovinek, ki je celo izurjenim voznikom v pravi strah. Tu je treba voziti skrajno previdno in počasi, da človek ovinek obvlada. Ermenčeva je očividno vozila s pretirano hitrostjo ali pa je na kakršenkoli način izgubila prisotnost duha, da ni zmogla ostrega ovinka. Zavozila je v stran in z vso silo treščila v tik ceste stoječe drevo. Udarec je moral biti silen, ker si je glavo močno razbila. Ko so prišli prvi ljudje na kraj nesreče, je bila nesrečna žena že mrtva. Kmalu je prispel tudi zdravnik, ki pa je mogel ugotoviti le smrt. Tragično preminuli ge. Ermenčevi blag spomin, preostalim naše sožalje!

Živahno volilno gibanje v šoštanjskem okraju

Šoštanj, 20. oktobra.

Za nedeljske volitve se je tudi v naših občinah razvila živahna volilna razgibanost. Med okraji, ki bodo prispevali največji delež zvestobe dr. Korošcu, bo brez dvoma šoštanjski okraj. Saj so v njegovih občinah postavljene skoraj same JRZ liste.

[illegible]

JNS, ki je se pred nedavnim vpila, da so vse šaleške občine za vedno njene, ni nikjer nastopila. Da so bili njeni gradovi zidani z lepenko, to se zdaj vidi; zdaj še teh ni...

80 let ravnatelja g. Franca Novaka, tvorca slov. stenografije

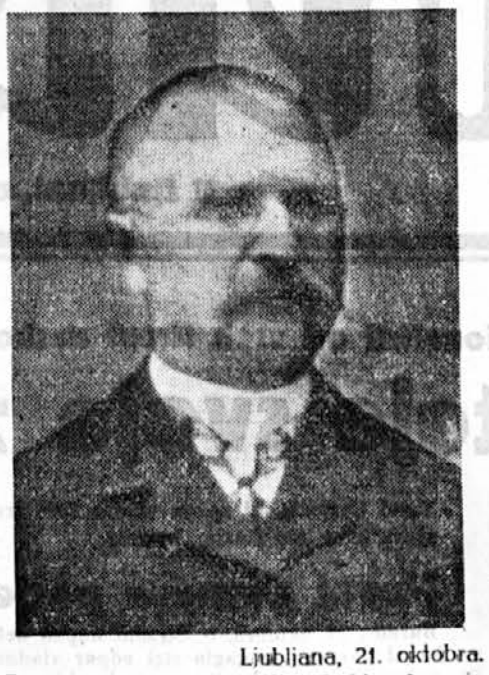

Ljubljana, 21. oktobra.

Danes dopoldne so g. Franca Novaka, gimn. direktorja v pok., obiskali zastopniki Slovenskega stenografskega društva v Ljubljani, da so mu kot utemeljitelju slovenske stenografije in svojemu častnemu članu izrekli prisrčne čestitke za njegovo 80 letnico, ki jo danes praznuje. Direktor Novak je doma iz Mengša, pa je dve petini svojega življenja preživel v Ljubljani, najprej kot dijak, pozneje kot profesor in direktor sedanje klasične gimnazije, od l. 1924 naprej pa kot upokojenec. Za razvoj slovenske stenografije si je pridobil veliko zaslug. Poučeval jo je na gimnaziji in je napisal temeljite učne knjige, ki se še zdaj povsod rabijo. Po njegovem prizadevanju je prosvetno ministrstvo dovolilo pouk slovenske stenografije v ljubljanskih gimnazijah. Sodeloval je pri izpitni komisiji za učitelje stenografije v Ljubljani kot član, kot predsednikov namestnik in kot predsednik. Ob 80 letnici mu iskreno čestitajo njegovi bivši učenci, pa tudi vsi, ki so se iz njegovih učbenikov naučili slovenske stenografije.

Portreti mariborskih županov

Maribor, 21. okt.

Daleč nazaj v prejšnje stoletje gre običaj mariborske mestne občine, da je dala vsakokratnega svojega župana portretirati. Občina ima sedaj že celo galerijo takih portretov, ki so za mestno zgodovino znatne važnosti. Tudi vsi nemški župani do preobrata so bili portretirani. Letos na pomlad je občinski svet sklenil obnoviti starodavni običaj. Vsi povojni slovenski župani mariborskega mesta naj se portretirajo za mestno galerijo. Sklep je sedaj izvršen ter so portreti vseh štirih županov gotovi. Prvega župana Viktorja Grčarja je slikal Franc Tratnik, dr. Josipa Leskovarja Ivan Kos, dr. Franja Lipolda Bucik, dr. Alojzija Juvana pa Zoran Mušič. Umestno bi bilo, če bi umetniki te portrete razstavili na letošnji razstavi kluba »Brazde«, ki se bo prihodnji mesec vršila v Mariboru.

Prepredena sleparija atenskega žida

Maribor, 21. okt.

Pred nekaj tedni se je pojavil v Mariboru neki Matej Avram iz Aten. Mož je grški žid ter je hitro našel način, s katerim se je hotel v Mariboru dobro preživljati. Nabavil si je kolekcijo vzorcev prvovrstnega angleškega sukna, ob enem pa blago, ki je sličilo tem vzorcem, je pa bilo v kvaliteti mnogo slabše. Obiskoval je zasebnike ter jim prodajal to blago, pokazal pa je pri kupčiji samo vzorec. Kupec je bil prepričan o dobri kvaliteti blaga ter ga je kupil. Ko pa je žid prinesel blago, ga kupec po navadi niti ni dobro pogledal, ko je videl, da odgovarja po barvi vzorca in ga plačal. Šele pri krojaču se je po navadi pokazalo, da je kupec nasedel sleparju in je blago dvakrat in tudi trikrat preplačal. Policija je sedaj tega možakarja izsledila ter ga bo izgnala. Ker se je bal kazenskih posledic, je vsem opeharjenim, ki so se policiji prijavili, škodo povrnil.

Vaja proti napadu z zraka v Mariboru

Maribor, 21. oktobra.

Po nalogu poveljstva Dravske divizijske oblasti se bodo vršile v Mariboru v prihodnjih dneh vaje v obrambi mesta pred napadom iz zraka. Da bi se te vaje izvedle po vseh predpisih, je izdal odbor za obrambo mesta v Mariboru sledeča navodila:

1. Na znak »uzbuna«, ki ga bodo dale sirene in zvonovi ter bo trajal 2 minuti, se ustavi ves promet v mestu. Vozovi naj se podajo v stranske ulice, da bodo glavne ulice prazne za reševalne in gasilne avtomobile. Pri nočni vaji morajo vsi vozovi pogasiti luči.

2. Na znak »uzbuna« mora prebivalstvo zapustiti ulice in se podati v najbližja poslopja, kjer ostane do konca napada.

3. Pri nočni vaji bo mestno električno podjetje pogasilo vso ulično razsvetljivo. Tvornice, podjetja, delavnice drž. železnic, kurilnico, postaje: glavni in koroški kolodvor, bolnišnico, pošto, javne lokale ter sploh vsa poslopja, ki imajo kakršenkoli obrat in vse hišne posestnike opozarja odbor za obrambo mesta, da morajo biti vse zunanje luči pogašene, notranje sicer lahko gorijo, toda okna morajo biti tako zastrta, da svetloba ne bo vidna. Podjetja naj pogase vse nepotrebne luči, hišni posestniki pa luči na hodnikih in stopniščih.

4. Znaki, ki se bodo pri teh vajah uporabljali, so sledeči:

»Nevarnost napada«: nepretrgan pisk siren in zvonjenje vseh zvonov 2 minuti. Znak se daje pol ure pred napadom, oziroma pred znakom »Pogasite vse luči«.

»Uzbuna«: pisk siren v presledkih ter plat zvona — vseh zvonov in 3 topovski streli; 2, pisk in zvonenje traja 2 minuti. Znak se da četrt ure pred napadom.

»Pogasiti luči«: pisk siren z znakom »—« ter plat zvona — najmanjših zvonov — 2 minuti.

»Konec nevarnosti«: plat zvona, samo velikih zvonov, počasi.

»Konec nevarnosti«: plat zvona, samo velikih zvonov, počasi.

Da bi se glavne vaje pravilno izvedle, se bo vršila jutri, v petek, med 19. in 21. uro zvečer delna nočna vaja, pri kateri veljajo vse gornje določbe in znaki. Prebivalstvo naj pokaže tudi pri delnih nočnih vajah disciplineranost, da ne bo odbor prisiljen pri glavni vaji prekiniti dobavo električnega toka za celo mesto.

V zvezi z gornjimi navodili odbora za obrambo mesta je izdalo predstojništvo mestne policije v Mariboru še naslednja navodila:

Z razliko od lanskih vaj, pri katerih je prebivalstvo lahko gledalo potek vaje, letos ljudje ves čas ne bodo smeli na ulice. Prebivalstvo se bo moralo takoj podati v najbližja poslopja, kjer ostane do konca napada. Pokažite disciplineranost ter se pokorite odredbam policijskih organov. Storite, kar bi v primeru pravega napada izvršili brez pritiska. Prava disciplineranost naj se pokaže pri nočni vaji. Niti ene luči naj sovražna letala ne opazijo v mestu. Pogasite vse zunanje luči, na hodnikih in na stopniščih, pa ne samo na ulično, ampak tudi na dvoriščno stran, kajti tudi ta je vidna. Kjer mora že luč goreti, jo zastrite, da ne bo vidna. Trgovci pazite na izložbena okna, kinopodjetniki ter ostalgi na svetlobne reklame. Pismeno se nikogar ne bo obveščalo. Prebivalstvo naj sodeluje pri teh vajah z disciplino in razumevanjem. Vse nedostatke in napake, ki bi se opazile tekom vaje, prijavite odboru za obrambo mesta na Slomškovem trgu 11. Le s sodelovanjem vseh bo mogoče izvesti organizacijo obrambe mesta proti napadu iz zraka do one stopnje, ki je potrebna in ki jo imajo že naše sosednje države.

Tajnik FIS-e odstopil

Tajnik mednarodne smučarske organizacije (FIS) g. Ing. Schmith Kieland je odstopil. Njegov odstop se spravlja v zvezo s preveliko zaposlenostjo. Omenjeni je tudi že dolje časa uradnik zunanjega ministrstva v Oslu. Da je tajnik Kieland tako nenadoma odstopil, so morda vzrok tudi zadnji dogodki, ki se tako resno sučejo okoli naše Planice.

Tat skočil iz I. nadstropja

Domžale, 21. oktobra.

Danes okrog 10. ure dopoldne se je neki tat vtihotapil v I. nadstropje Dobrodelnega društva v Domžalah z namenom, da izvrši tatvino. Ko se je nahajal v sobi sester, ga je videla sestra Fortunata. Takoj je dobila vtis, da je to sigurno človek, ki nima najboljših namenov. Čeravno se je trenutno možakarja silno prestrašila, se je takoj znašla ter pričela klicati na pomoč. Med časom, ko je klicala, je zbežala iz sobe na hodnik in po stopnicah v pritličje ter spodaj v veži urno zaklenila vrata, da bi tat ne mogel pobegniti. Istočasno pa je poslala neko žensko po orožnike in sosede.

Tat je uvidel, da ni nobenega izhoda iz hiše. V naglici je odprl okno in se pognal skozi istega približno 6 m globoko na dvorišče soseda Jezernika ter od tam urno pobegnil.

Kmalu nato je prispela žandarmerijska patrola in odšla takoj za sledovi begunca. Po daljšem iskanju so orožniki tatu ujeli na polju med Mengšom in Jaršami. Tat se je sicer upiral aretaciji, a so ga orožniki takoj obvladali, zvezali in odvedli v sodne zapore kamniškega sodišča.

Priznal je, da se je vtihotapil v »Dobrodelni dom« v nameri, da bi ukradel čevlje ali kaj drugega, v prvi vrsti pa mu je šlo za denar. Pri sebi je imel 2 velika kosa čokolade in neko pecivo, za kar je trdil, da ga je kupil v Ljubljani. Sestra Dora je vse pregledala in ugotovila, da je bila ukradena čokolada, in je tat končno tudi priznal, da je čokolade ukradel v spalnici Dobrodelnega društva.

Zadevni tat je neki nevaren tip iz Vrhnike, ki je v tu- in inozemstvu izvršil že lepo vrsto tatvin ter je pravi mednarodni vlomilec. Njegova navada — pravi — da je ta, da ima pri tatinskih pohodih vedno galoše, ki so se mu v več primerih prav dobro obnesle.

Sejm bil je živ . . .

Celje, 21. oktobra.

Danes se je vršil v Celju običajni sejem. Izredno lepo jesensko vreme je privabilo v Celje zelo mnogo trgovcev, več kakor običajno druga leta in tudi zelo veliko kupcev. Pač pa kupčija ni šla tako od rok, kakor bi bilo pričakovati z ozirom na zelo veliko število občinstva. Baje so imeli dobro konjunkturo v prvi vrsti trgovci s čevlji, kar je z ozirom na bližajočo se zimo tudi popolnoma razumljivo. Gnečo na sejmu so izrabili tudi številni žepari, ki so imeli tudi nekaj sreče. Vendar se je policiji posrečilo, da je vse glavne žepare odpravila danes na varno. Neki žepar je pa varnostnim organom, ki so ga zasledovali prav do Štor, pred očmi pobegnil. Ko se ni mogel skoraj drugače več izmuzniti, je skočil v Voglajno in jo preplaval ter se tako rešil »nadležnih« zasledovalcev. — Istočasno s kramarskim se je vršil tudi živinski sejem, ki je bil srednje dobro obiskan.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 22. oktobra: Kordula.
Petek, 23. oktobra: Janez Kapis.

•

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič

•

Na Ortler, najvišjo goro vzhodnih Alp nas bo popeljal v petek 23. t. m. ob 8. uri g. prof. Janko Mlakar v predavanju in s pomočjo lepih diapozitivov, katere je predavatelj letos posnel, ko je iskal lepega vremena po lepih Zillertalskih in Oetztalskih Alpah. V teh pogorjih so tudi najvišje stalne naselbine v Alpah sploh. Ker je g. predavatelj znan po svoji hudomušnosti, zato bo gotovo predavanje kratkočasno in zabavno. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi za IV. prosvetni večer; sedeži 3 Din, stojišča 2 Din, za dijake 1 Din.

Pregled letos še nepregledanih motornih vozil bo v sredo dne 28. oktobra 1936 od 10.—13. ure v Ljubljani pred policijsko stražnico na Bregu (poleg sv. Jakoba mosta). Uprava policije v Ljubljani poziva prizadete lastnike iz Ljubljane in okoliških srezov: Brežice, Črnomelj, Kamnik, Kočevje, Kranj Krško, Laško, Litija, Ljubljana, Logatec, Novo mesto, Radovljica in Škofja Loka, da v izogib posledic pravočasno pripeljejo svoja vozila pred komisijo za preizkušnjo vozil.

To je zadnji pregled in se bo proti vsem, ki se ne bodo odzvali temu zadnjemu pozivu, postopalo kazensko ter jim prepovedalo promet z nepregledanimi vozili.

Praktičen tečaj češkega jezika za širšo javnost. Kakor vsako leto, bo priredila tudi letos JČ-liga v Ljubljani praktičen tečaj češkega jezika za širšo javnost, ki se ga lahko udeleži vsak interesent. Pouk bo **brezplačen.** Vpisovanje bo v **četrtek,** dne 22. t. m. v šentjakobski meščanski šoli od 18. do 19. ure. Predsedstvo JČ-lige v Ljubljani.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 22. oktobra: Za narodov blagor. Red Četrtek.

Petek, 23. oktobra: ob 15 uri: Prva legija. Dijaška predstava. Cene od 5 do 14 din. Izven.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 22. oktobra: Dvojno knjigovodstvo. Red A.

Petek, 23. oktobra: zaprto.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 22. oktobra ob 20. uri: »Zorka«. Red C.
Petek, 23. oktobra: Zaprto.
Sobota, 24. oktobra ob 20. uri: »Ciganski primaš«. Premiera. Otvoritev operetne sezone.

Prva operetna premiera bo to soboto. Uprizori se »Ciganski primaš«, eno izmed starejših Kalmanovih del, ki hrani v svojem glasbenem delu mnogo lepote ter jo z velikim uspehom igrajo vsi veliki operetni odri. Vsebinsko je opereta prav pestra ter nudi menjaje ginljivo resnobnost in prešerno zabavo. Režiser in koreograf je g. Harastovič, glasbeno plat (v orkester je letos vstopilo nekaj priznano dobrih godbenikov) vodi kapelnik gosp. Herzog. Sopransko partijo poje nove pevka Jelka Igličeva, ki si bo s svojim svežim, kultiviranim petjem in s svojo prikupno pojavo gotovo osvojila simpatije občinstva. Sicer pa še nastopijo: Barbičeva, Gorinškova, P. Kovič (naslovna vloga), Sancin, Harastovič, Gorinšek, Verdonik, Rasberger, Košuta, Borko, Crnobori, Turk in mala Jarhova.

Maribor

• **Katoliška mladina** priredi v nedeljo v Mladinskem domu v Cvetlični ulici ob pol 17 popoldne proslavo Kristusa Kralja. Na sporedu je uvodna beseda prof. Klasinca, zborne deklamacije, pevske točke in duhovna igra »Theophilus«.

Prodaja vencev in šopkov na trgu. Mestno poglavarstvo opozarja, da je potrebno obrtno dovolilo za prodajo umetnih vencev in šopkov na trgu pred prazniki Vseh svetnikov. Prav tako smejo prodajati vzgojeno cvetje (v toplih gredah, z raznimi pripravami, z žlahtnim cepljenjem vzgojeno cvetje) samo vrtnarji z obrtnim pooblastilom. Poljedelci smejo prodajati samo preproste šopke in cvetje s svojega lastnega gospodarstva.

V svrho obiska in nege grobov priredi Putnik v Mariboru dva avtobusna izleta v Gradec, in sicer bo prvi v četrtek, dne 29. oktobra, drugi pa v soboto, dne 31. oktobra.

Raznašalca za »Slovenski dom« sprejme uprava »Slovenca« in »Slovenskega doma« na Koroški cesti 1.

Na zagrebški velesejem vozi avtokar mestnega avtobusnega podjetja v nedeljo, dne 25. oktobra. Vozna cena 100 Din.

Racija na krošnjarje. Zaradi številnih pritožb je mariborska policija priredila racijo na krošnjarje. Racija je imela uspeh: 19 takih so prijeli, ki nimajo obrtnega dovolila ter so krošnjarili na črno. Vse bodo izgnali iz mesta.

Mož, ki nemara hranilnih knjižic

Celje, 21. oktobra.

Nekoliko čudna, toda popolnoma resnična zgodba se je zgodila te dni. Gospodična N., doma nekje iz Savinjske doline, je pustila pred neko gostilno na Glavnem trgu v Celju kolo, na kolesu pa aktovko, v kateri je bilo poleg drugega tudi več hranilnih knjižic. Aktovka je bila menda nova in precej lepa. V njeni odsotnosti je neki moški izrabil priliko in ukradel s kolesa aktovko ter nato pobegnil

Nekaj časa nato je gospodična opazila na glavni cesti v Savinjski dolini blizu Polzele moškega, ki je imel v roki aktovko, ki je bila njeni popolnoma podobna. V aktovki je gospodična kmalu spoznala svojo lastnino. Skočila je k moškemu, mu s silo odvzela aktovko, nato pa začela klicati ljudi, ki so res prišli in možakarja prijeli. Izročen je bil orožnikom. Interesantno je, da je mož z izgovorom, da mu za denarne hranilne knjižice ni, odložil iste v neki bližnji cerkvi. Tako je prišla gospodična nazaj do hranilnih knjižic in do aktovke, ki je omenjenemu moškemu tako ugajala, da jo je odnesel.

Naročajte in širite „Slovenski dom!"

Največji - najlepši najslajši film
REZERVIRAJTE VSTOPNICE!
Zlati kodrčki male Shirley Temple
v nemškem jeziku
pride jutri v KINO SLOGA
Tel. 27-30

Še en dokument strahovlade JNS

„Kavalirsko" pisanje JNS glasil in svoboda tiska

Ljubljana, 22. oktobra.

Volk spokornik se je oblekel v ovčji kožuh. Zdaj svetlohlinsko zavija oči in se kot novopečen bojevnik za dostojno in kavalirsko izražanje strahovito zgraža nad surovo volčjo silo in krvoločnostjo — v tihem upanju, da so ovčice pozabile, kaj je bil sam nekoč. Pa se vse krivice in vsa huda dejanja ne dajo pozabiti kar tako, kot bi si volk »spokornik« želel. Iz preteklosti vstajajo črne sence — in volka »spokornika« je strah. Zaman se skriva za ovčji kožuh, zaman toči krokodilove solze, zaman skuša svetu dokazati, kako dostojno, neomadeževano in krotko bitje je bil od vsega početka. Grobovi tulijo ... in svet ve: volk ostane volk tudi v ovčjem kožuhu!

Kdor ima slabo vest, vidi strahove . . .

Na vse kriplje si »Jutro« prizadeva dokazati svetu, kako kavalirsko in dostojno znajo nacionalistični listi polemizirati s svojimi političnimi nasprotniki. V kakšnem kričečem nasprotju je to dokazovanje z resnico, hčerko božjo, smo že nekajkrat osvetlili z raznih strani, danes pa bomo to osvetlili še z neke strani. Ni bilo »Jutru« dovolj, da se je spravilo nad svoje **politične** nasprotnike; ne, čutilo je svojo sveto dolžnost, da napade in onemogoči vse, kar je bilo količkaj v zvezi z odporom proti njegovemu nasilnemu integralnemu jugoslovenstvu. In tako se je v svojem slepem sovraštvu do vsega, kar je ostalo zvesto svojemu slovenskemu prepričanju, spravilo tudi nad »Slovenčevo« mladinsko prilogo, čeprav njen urednik nikoli in nikjer ni osebno nastopal na politični areni. Če ima kdo slabo vest, vidi strahove vsepovsod — in tako jih je »Jutro« videlo celo med najmlajšimi »Slovenčevimi« bralci.

Zbirka „kavalirskih" cvetk

Temu napadu na »Slovenčevo« mladinsko prilogo, ki je od časa do časa prinašala sestavke **o ljubezni do materinskega jezika in do rodne grude,** se je kot zvest sekundant in tedanji največji »Jutrov« politični zaveznik pridružil še »Pohod«. Zaradi omenjenih domoljubnih sestavkov je »Pohod« naravnost pobesnel in je v enem samem članku, ki ga je objavil v svojih stolpcih dne 22. septembra leta 1934., nanizal celo kolekcijo **najordinarnejših psovk** na urednika mladinske priloge. Naj iz te kolekcije ponatisnemo nekaj najizbranejših cvetk, da bodo naši bralci videli, kako »kavalirsko« in »dostojno« se znajo nacionalistični listi izražati:

»Zastrupljevalci duš... protidržavni hujskač... ponižni sluga tujih idej in tujih mogotcev... zakotni oboževalec tujih pridigarjev... klečeplazec in petolizec... pes (!)... zakotarski Slovenec...« itd. Tej prekrasni kolekciji kavalirskega in dostojnega izražanja sledi v istem članku kolekcija še bolj »kavalirskih« in »dostojnih« **podtikanj,** kakor n. pr.: **»... hujskajo mladino proti državi... vrše to propagando v podzemlju, na skrivnih sestankih, z letaki in raznimi tiskovinami, za katere poskrbe zunanji sovražniki naše države... lopovščine... ropati in ubijati se sme, roparja in ubijalca naznaniti pa ne (!) ... se dobro zavedajo svojih nepoštenih namenov... razdiralno in zavratno delo... vidimo, kako najeti, plačani in prepričani hujskači sramote, kar nam je svetega... katerih edini namen je blatiti in sramotiti našo državo, našo domovino... ki bi nas najraje zasužnili tujcem samo zato, ker jim to ukazuje njihova vera... ker se zaveda svoje zlobnosti in podlosti... hujskanje in razdor, ki ga širijo prav isti ljudje, ki so l. 1914 divjali obenem z avstrijsko soldatesko proti jugoslovenstvu...** itd. itd.

Ta kolekcija psovk, surovosti in podlih podtikanj je brez primere v slovenski žurnalistiki in je naravnost klasičen dokaz visokega kulturnega nivoja nacionalističnih listov!

Urednik »Slovenčeve« mladinske priloge je na ta pamflet v svojo obrambo napisal članek, **ki pa je bil od prve do zadnje besede konfisciran,** čeprav ne vsebuje drugega kot kopico ironičnih pšic na anonimnega avtorja tega pamfleta.

Pa naj se »Jutro« še trka na prsi, kako kavalirsko in dostojno je bilo za časa jenecsarskega režima pisanje nacionalističnih listov in kakšno svobodo so imeli takrat njegovi z blatom obmetani nasprotniki — ki se niti braniti niso mogli!

Zakotni advokat obsojen na 2 in pol leta

Ljubljana, 22. oktobra.

»Slovenski dom« je o prvi kazenski razpravi, ki se je vršila 21. julija letos pred malim kazenskim senatom proti 36-letnemu ključavničarju Francetu Blažu, doma iz Ljubljane, zakotnemu »jezičnemu dohtarju«, takrat prav obširno poročal, da bi tako ljudi opozoril na vse sleparske pisarje, ki slepario lahkoverne ljudi kot svetovalci v raznih pravdah in drugih zadevah. Resnemu pravniku ljudje še vedno ne zaupajo toliko, kakor navadnemu klatežu in potepuhu.

Franc Blaž, ki je bil nekaj časa po protekciji tudi sluga na socialnopolitičnem uradu za časa prejšnjega mestnega režima, je že l. 1931 začel karijero premetenega sleparja. Do februarja letos, je opeharil 10 oseb za okoli 20.000 Din. Za nekatere sleparije je bil Blaž že l. 1933 obsojen na večmesečno kazen. Lani pa je postal še predrznejši. Sleparski posli so mu cveteli.

Prva razprava v juliju je bila preložena, da so se izvedeli še nekateri dokazi. Pred malim senatom se je včeraj nadaljevala in je trajala 4 ure pod predsedstvom s. o. s. Frana Gorečana.

Blažev protest

Jetniški paznik je okoli 10. privedel obtoženca v jetniški raševinasti uniformi. France je bil obut v stare, zamazane in zaflikane arestantovske čevlje. Hlače stare in pomazane. Le suknjič je bil novejši. Drugače je bil skrbno počesan. Sedeč na zatožni klopi se je, ker še ni vstopil senat, obrnil proti državnemu tožilcu in ogorčeno pristavil:

»Protestiram, da so me v taki arestantovski uniformi semkaj pripeljali! Zakaj mi niso dali moje civilne?«

Drugače je bil France Blaž med razpravo prav redkobeseden. Blažu očita obtožnica cel register zločinov.

Na beraško palico . . .

Prva žrtev Blaževih sleparij je postal mali posestnik France Bevc iz Podrečja pri Domžalah. Ta je vodil dolgo in dolgo civilno pravdo s sosedo zaradi mejnikov in 7 češpelj. Bevc pa se je z Blažem seznanil v ljubljanskih zaporih. Njemu je razodel svojo pravno zadevo. In Blaž je postal njegov »pravni svetovalec«. Blaž sam priznava, da je od Bevca dobil okoli 5.500 Din.

Priča France Bevc, koščena korenina, je sodnikom bridko potožil: »Za 15.000 sem oškodovan. V arestu sva se seznanila. Dejal mi je: Dam si glavo odrezati, če pravdo izgubiš! Nikoli ni bilo zadosti denarja za dohtarje in za koleke. **Spravil me je na beraško palico!«**

Predsednik Franc Gorečan: »Sami ste krivi, ko ste verjeli temu človeku, ki ni študiral prava!«

Drž. tožilec dr. Fellaher: »Je bilo vaše posestvo na dražbi prodano?«

Priča: »Da, tako je!«

Ponarejen amnestijski akt

Druga žrtev je bil Anton Zoré, tudi iz Podrečja, ki je bil v Ljubljani pred senatom obsojen na 6 mesecev strogega zapora zaradi nekega delikta. Nesrečni Bevc ga je seznanil z Blažem, rekoč: »To je pravi pravdarski dohtar, ki vse dobro skozi izpelje.« Blaž je zatrjeval, da bo v Zagrebu dosegel znižanje kazni na 3 mesece, v Belgradu pa pomiloščenje, ker ima dobre zveze z velikimi sodniki. In zadeva se je spravila v tir.

Zelo razočaran pa je bil Zoré, ko je na isti dan, 8 februarja letos, prejel kar dve sodni pismi. Prvo je odprl. Pomilostitveni akt! Pisan je bil v bombastičnem slogu. Radosten je stekel k svoji ženi kazat akt.

Odprl je nato še drugo sodno pismo iz Ljubljane. Suhoparen poziv okrožnega sodišča mu je velel, da mora nastopiti 6-mesečno zaporno kazen. Nadalnji dogodki so se še prav komično razvijali.

Zoré je bil oškodovan za 1480 Din.

Kot magistratni sluga in kot »laži davčni eksekutor«, je Blaž sleparil za čedne vsote tudi naivne ženice.

Senat mu odmeri honorar

Včerajšnja razprava je razkrila še marsikatero zanimivost o Blaževih nečednih manipulacijah. Mali senat mu je po daljšem posvetovanju odmeril honorar zakotnega advokata zaradi zločina obrtoma izvršene prevare, tatvine, poneverbe in ponarejanja javnih listin ne sicer v obliki jurjev, marveč v obliki aresta z ričetom. **Blaž je bil obsojen na 2 leti in 6 mesecev robije, 180 Din denarne kazni** ali 3 dni zapora in v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta

Predsednik po sodbi: »Ali ste zadovoljni?«

Blaž po daljšem premisleku tiho: »Sprejmem.«

Razpravo sta zanimivo poslušala dva elegantna tipa, »težka kanona«, ki sta prejšnji dan imela srečo, da sta bila oproščena.

Resnica zaradi resnice

Dolnja Lendava, 21. oktobra.

Kakor je že širšemu občinstvu znano, si je Klub prekmurskih akademikov nadel nalogo, da ustvari tako imenovano letečo knjižnico za slovenski življ v Slovenski krajini. Tako smo tudi te dni brali v »Jutru« št. 240 z dne 16. oktobra t. l., pod naslovom »Iz življenja na deželi, Kranj«, da se je tej akciji pridružilo tudi akad. društvo v Kranju in hoče z nabiranjem leposlovnih knjig podpreti akcijo svojega odličnega tovariša v Prekmurju. Tiho bi bili, če nas ne bi zadela ugotovitev v tem članku, kjer se ugotavlja, da se po Prekmurju zelo širi madžarska propaganda, češ, zato je potrebno nabirati knjige po Sloveniji in jih poslati v Slovensko krajino, da nas ne bi vzela madžarska propaganda. Zdi se nam potrebno ugotoviti, da je ta akcija za nas Prekmurce od strani kluba prekmurskih akademikov nonsens in bi nas veliko bolj veselilo, če bi si ti prekmurski akademiki nadeli za naslov dela nekaj, kar jih ne bi vodilo v čudne in tako nezaželjene rdeče vode. Naš slovenski življ je vse preveč zaverovan v svoje stalno prepričanje in ima tudi svoje narodno zavedno čustvo, zato odklanja tako imenovane leteče knjižnice, pač pa si želi pametnih in mirnih akademikov, da ne bodo zopet kazali na nas kot na kake čudake. To vsem prizadetim v pomislek in opomin.

Smrtna nesreča otroka

Celje, 21. oktobra.

V vasi Kameno pri Sv. Juriju ob j. ž. se je zgodila v nedeljo huda nesreča, katere žrtev je postal Soležik Jakob, sin dninarja istotam in star eno leto. Fantek se je v nedeljo okrog 13 doma hudo opekel. Zvrnil je namreč na sebe lonec, v katerem se je kuhal krompir ter se opekel po obrazu, prsih, hrbtu in desni roki. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je pa zaradi hudih bolečin v torek ponoči ob pol 24. izdihnil svojo dušo.

Od tu in tam

V Uzunovčevi palači Devanha na Kralja Milana ulici v Belgradu za JNS ni več prostora, to pa zaradi tega, ker je pred kratkim Uzunovič izstopil s svojimi prijatelji iz te stranke, ker se vanjo sprejeli Boška Jevtiča. JNS si bo torej morala poiskati novih prostorov, kjer bo kovala lahko svoje naklepe v »dobrobit« naroda. Pravijo, da je to svoje zborovališče ta stranka tudi že našla, in sicer v Kosovski ulici št. 5. Tja se bo izselila menda že s 1. novembrom. V tej zgradbi bo od tedaj naprej tudi uredništvo lista »Jugosl. glasnik«.

Kandidacijski odbor Delovnega kluba vladne večine je včeraj opoldne imel svojo sejo. Na njej se je govorilo o pripravah za postavitev kandidatne liste za izvolitev stalnih senatnih odborov na prihodnji seji senata. Kandidacijsko listo je ta odbor že sestavil in jo bo predložil v odobritev na zasedanju delovnega kluba jutri ob 5 popoldne.

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je sinoči sprejel v svojem kabinetu v narodni skupščini poslance dr. Ljutico Dimitrijevića, Blajka Kazimirovića, Dimitrija Markovića, Boro Antića in Radomirja Gajića, ki so ga zaprosili, da se začne graditi tujskoprometna cesta Golupac-Donji Milanovac-Tekija-Kladovo.

Skupna seja plenuma poslanskega kluba JRZ je bila sinoči ob 6. Seja je bila zelo kratka in so poslanci na njej sprejeli sklep o sestavi in predlogu list za volitve skupščinskih odborov. Na tej seji je bil navzoč tudi predsednik JRZ in predsednik vlade dr. Milan Stojadinović s še 6 ministri.

Izvažanje živine v Italijo se je že začelo. Tako poroča urad za kontrolo nad izvozom živine v Belgradu. Opozarjajo pa se interesenti, da je treba za tovrstni izvoz v Italijo izvoznega dovoljenja, ki ga izda urad za kontrolo nad izvozom živine. Predno pa vložе prošnjo za to dovoljenje, morajo stopiti v stik z italijanskimi uvozniki, ki že imajo takšna dovoljenja od strani italijanskih oblasti.

Velik uspeh vlade v skupščini in senatu komentira tudi pariški list »Temps«, ki pravi, da se je položaj v skupščini in senatu od preteklega zasedanja radikalno spremenil v korist sedanje vlade, ki razpolaga v obeh zbornicah z večino, ki ji bo omogočila hitro izvedbo nameravanega zakonodajnega programa. Tudi Hrvati kažejo, tako pravi dalje »Temps«, zaupanje sedanjemu predsedniku vlade in dobrohotno gledajo na delovanje, ki ga je započel dr. Stojadinović, da pripravi Hrvate za sodelovanje v državnih poslih. Svoj komentar list zaključuje z besedami: Po zadnjem glasovanju je dr Stojadinović bolj kakor kdajkoli prej gospodar položaja.

Premeščen je za inšpektorja pošte Ljubljana I. Franc Lapajne, dosedanji inšpektor na pošti Ljubljana VII.

Polovično voznino je dovolil prometni minister na državnih železnicah vsem, ki se bodo udeležili proslave 30 letnice obstoja državne osnovne šole v Pušini (Podravska Slatina) in posvetitve zadružnega prosvetnega doma kralja Aleksandra I. dne 25. oktobra istotam. Ta popust velja od 23. do 27. oktobra.

Znani zagrebški igralec Josip Pavič je včeraj po dolgi bolezni umrl v bolnišnici usmiljenih sester. Ko je njegova žena zvedela za njegovo smrt, je segla po revolverju in se ustrelila. Prepeljali so jo sicer takoj v bolnišnico, toda malo upanja je, da bi ostala pri življenju.

Pri pobiranju pristojbin za vizum na potnih listih tujih državljanov morajo naša oblastva obračunavati zlati frank po uradnem tečaju napoleodora, ki je vreden 20 zlatih frankov.

Pri otočku Milno je nasedel včeraj italijanski parnik »Birmania«. Ta parnik je bil last družbe »Societa Veneziana di Navigazione a vapore«. Zgradili so ga šele leta 1930 in ga namenili za Daljni Vzhod. Pri tej nesreči je »Birmania« zelo poškodovana. Pomorsko ravnateljstvo v Splitu je odredilo, da mora nujno odhiteti na pomoč naš vlačilec »Bojana«. Tudi za reševalno ladjo so zaprosili pri poveljstvu naše mornarice. Reševalna ladja je že odplula na pomoč.

Novoizvoljeno predsedstvo senata in narodne skupščine bo predsednik vlade dr. Milan Stojadinović sprejel v avdijenco v petek. Pričakuje se, da bodo takoj nato določeni dnevi, v katerih bosta senat in skupščina imela svoje seje. To zasedanje bo otvorjeno s kraljevim ukazom.

»Za opozicijo je vseeno, koliko ljudi ima«, tako so naenkrat izjavljali včeraj nekateri člani JNS po seji senatorjev in poslancev v Uzunovičevi palači »Devanha«, kjer jim bo kmalu odpovedano. Oni pravijo sedaj, da je za JNS bolje, če čimprej odpadejo vsi oni, ki jim ni mogoče zaupati, da bodo delali na to, da bi ta stranka ostala trdna in složna. Te izjave so dajali zato, ker so se na včerajšnji seji morali prepričati spet, da bo ponovno zapustilo njihovo barko nekaj takih ljudi, katere so dosedaj smatrali za »trdne«. Izključeni pa bodo iz stranke tudi vsi tisti poslanci in senatorji, tako sedaj izjavljajo zapuščeni brodolomci, ki so neposredno pred volitvami predsedništev senata in skupščine zapustili svoje važne funkcije, ki so jih dosedaj imeli v stranki.

Jovan Jovanović, eden od šefov združene opozicije, in sicer šef bivše zemljoradniške stranke, je odpotoval na Dunaj na zdravljenje. Obolel je na očeh.

Adam Pribičević, vplivni veljak bivše SDK je danes potoval skozi Belgrad. Namenjen je v Vučitrn na Kosovo polje, kjer bo uredil svoje posestvo, da ga potem preda v druge roke. Kakor se izve iz zanesljivega vira, se bo Adam Pribičević sedaj stalno naselil v Zagrebu.

Letovišča na našem Primorju so letos imela lepo število tujcev. Po nekaterih primorskih letovališčih je bilo daleko večje število tujcev, kakor pa lansko leto. Zelo redki pa so na drugi strani kraji, kjer bi bilo število obiskovalcev manjše od lanskega leta. Sem prihajajo predvsem z dvojnega namena. Prvim je glavni namen, da se tam odpočijejo, ker tam kopališka sezona traja mnogo dalj kakor drugod, dosti pa je tudi takih, ki prihajajo na naše Primorje zato, da se upoznajo s krajevnimi razmerami in življenjem ljudi ob Jadranu. Končno število vseh letoviščarjev, ki so letos bili na naši jadranski obali, še ni ugotovljeno, ker kopališča in hoteli še niso brez gostov. Celo to je opaziti, da prihajajo še vedno novi gostje, ki pa gotovo ne nameravajo ostati tam dalj časa.

V Vinski pri Slavonskem Brodu je mlad 16-letni fantič ustrelil po nesrečnem naključju svojega brata, ko pa je videl svojo pregreho, je ustrelil še sebe. Otroka sta bila sama doma in sta to priliko porabila, da si ogledata očetovo lovsko puško. Ko pa je starejši snemal puško s stene, je nenadno počilo in strel je zadel mlajšega brata v glavo. Starejšega brata je to tako zabolelo, zbal se je kazni svojega očeta, vzel je puško, jo naslonil na drevo in s prstom noge sprožil. Strel mu je raztrgal prsa.

Nemški rekrut že pravi vojak

Na Nemškem so pred kratkim uvedli za mladino posebne strelske znake. Dobiti jih morejo le mladeniči, ki so spolnili 15. leto. Pogoj za to pa so seveda še izpolnjeni predpisi, ki veljajo za tri strelske razrede, katere predvideva načrt pouka hitlerjevske mladine. Razvidno je iz tega tudi to, da je vzgoja nemške mladine tudi v tej smeri popolnoma militaristična. To je sicer dejstvo, ki so ga Nemci dosedaj še vedno zanikali. Vzgoja hitlerjevske mladine je doslej nosila vedno le naslov »telesno izpopolnjevanje«.

Od 14. do 20. leta - priprava

Pred nedavnim je nemški vojni strokovnjak in sotrudnik »Berliner Tageblatta« major Lehmann napisal v tem listu članek, v katerem utemeljuje in opravičuje podaljšanje vojaškega roka. Iz tega članka se prav dobro vidi, koliko pozornosti v Nemčiji posvečajo vojaški vzgoji mladine še preden bi bila ta v resnici sposobna, da služi vojake. Ukrepi, s katerimi se pridobiva mladina, bodo pokazali šele prave rezultate čez pet let, končni uspeh pa bo dosežen šele po desetih letih sistematičnega dela na tem polju. Težke zahteve, ki bi jih moral izpolniti vojak v času dveletne službe v vojski, bi se mogle izpolniti v polni meri le tedaj, če se bo mladina od svojega 14. do 20. leta res sistematsko pripravljala za to službo v vojski. Res je, da omenjeni pisec pravi, da mora biti ta vojaška priprava le taka, kjer ne bi mladeniči od 14. do 20. leta sploh imeli nič opravka z vajami v orožju, vendar pa že nekaj vrstic nato pripominja, da bi morali učitelji učiti mladino, da bo znala uporabljati tudi orožje manjših kalibrov. Poleg tega se mora mladina naučiti upoznavati v vsakem pogledu teren, da se vadi v gimnastiki in plavanju, da goji vse vrste športa, da se vadi v hoji in vzdržnosti, prav tako pa naj se dodobra spozna tudi s pravili službe. Vse to bo zelo olajšalo mladeniču, ko bo služil svoj vojaški rok, delo za vse večjo usposobljenost v vojaški stroki. Vzgojitelj mladine v tem duhu ne sme biti nihče drugi, razen mladih ljudi, ki so že odslužili svojo vojaško dolžnost in ki dajejo popolno jamstvo, da bodo dobri voditelji mladine, kadar gre za obrambo države. Le na ta način bi se mogla mladina, ki bi bila složna in ki bi imela tudi iste nazore.

Obvezno delo pripravljalne dobe

Mladina, ki hodi še v šolo, mora istočasno tudi opravljati neko delo kot obvezno službo. To velja kot zakonita obveznost. Pri drugih narodih kaj podobnega ne najdete. V Nemčiji obstoji neprekinjen prehod iz te obvezne delavne službe v že odbrano poznejšo službo. Ta razvoj naj bi se sedaj samo izboljšal in še izpopolnil. Ni treba, da bi se osnova morala na vsak način izpremeniti. Mladeniča je treba vzgojiti tako, da deset let misli na to, da bo nekoč vojak in šele tedaj bo postopal pravilno, ko postane vojak in ko ga od tam odpuste. Delovna služba nudi — to lahko sklepamo že iz njenega dveletnega trajanja — zelo dragoceno vojaško izobrazbo, tako pravi Lehmann. V vzajemnem življenju delovne službe se mladenič uči spoznavati notranjo službo, ki je enaka vojni službi. Zato ni treba, da se navadi nanjo šele potem, ko je že vojak. Prav enako, kakor v obvezni delovni službi, so v vojaškem življenju tudi nekatere zunanje formalnosti. Vojaška služba bo takoj izravnala tudi ono, v čemer je še razlika. Na ta način se vojaškemu novincu ni treba toliko ukvarjati z nekaterimi malenkostmi notranje službe. S šolo, z delovno službo in s pripravo za vojaški poklic je mladenič že popolnoma pripravljen za vojno službo.

Zadnja maska je padla

Spričo takega pisanja in spričo uvedbe strelskega znaka za hitlerjevsko mladino je padla tudi končno zadnja maska. Dočim se je dosedaj vedno naglašalo, da je smisel take vzgoje mladine samo miroljubje in telesna okrepitev, se danes tej vzgoji ne priznava samo militaristični značaj, marveč se celo že zahteva njegova poglobitev v smislu obrambne sposobnosti. Novinec, ki gre v vojsko, pride tja že kot gotov vojak in se nauči v vojski samo še postopanja s posebnim orožjem.

Življenje dveh angleških princezinj

Angleški kraljevski prestol nima nikakega moškega dediča, ki bi lahko vodil za daljšo dobo usodo velikega imperija. Kralj Edvard VIII. še ni poročen. Po določbah, ki veljajo za kraljevo nasledstvo, bi tako postal po njegovi smrti kralj njegov najstarejši brat, ki sedaj nosi naslov yorškega vojvode. Za tem bo sledil najstarejši otrok tega vojvode, to je princezinja Elizabeta.

Elizabeta, bodoča kraljica?

V zadnjih časih pa se po Angleškem precej govori tudi v tem, da bo zasedla prestol za kraljem Edvardom VIII. takoj Elizabeta. Danes je ta princezinja stara komaj 10 let, in že iz načina, kako jo vzgajajo, se lahko vidi, ali vsaj sluti, da jo pripravljajo za nekaj višjega, za kraljico Velike Britanije. Pred nekoliko meseci se je raznesla tudi vest, da bo Elizabeta začela obiskovati neko šolo, toda te vesti so kaj kmalu razglasili kot za popolnoma neresnične. Vzrok za to je vsekakor ta, ker smatrajo, da mora ona kot bodoča kraljica znati malo več, kakor pa navadna meščanka. Na drugi strani pa je vzrok tudi to, da bi se predstavniki na vseh drugih šolah, razen na oni, kamor bi hodila Elizabeta, smatrali za zapostavljene in zato tudi za užaljene.

Oče yorške princezinje Elizabete je najel najboljše učitelje za svojo hčerko, katerim je predložil podroben načrt, po katerem morajo ti vršiti pri njegovi hčerki vzgojno delo. Ta načrt je odobril celo ministrski predsednik poleg že ostalih njegovih tovarišev.

Hišica v otroških izmerah

Kljub temu, da je princezinja po letih še pravi otrok, je vendar že globoko izobražena in je postala osebnost angleškega javnega življenja. Njena mlajša sestra se imenuje Margareta Rose in je stara komaj šest let. Težko kdaj jih je videti, da ne bi bili skupaj. Držita se največ v svoji hiši, ki jo je podarilo princezinji Elizabeti prebivalstvo Walesa za njen šesti rojstni dan. Ta hišica je zgrajena v Windsorju, in sicer točno v razmerju, kakršno je primerno za otroke. Vsa hiša je dolga komaj 7.5 metra, notranji prostori pa visoki nič več kot 1.50 m. V njej je tudi vse, kakor v kakšni drugi hiši: peči, luč, električni zvonci, telefon itd. Poleg tega pa ne manjka niti tekoče tople in mrzle vode in popolna kuhinja z vso kuhinjsko opravo. Vse je napravljeno približno dve tretjini tako veliko, kakor je pa normalno. Celo papir ne sme biti v takšni velikosti kot ga imajo drugod. Hišica je dobro zavarovana proti požaru. Zavarovalna polica je bila prvotno seveda v normalni velikosti, toda, ker tudi za to ne sme biti izjeme, so jo fotografirali in jo potem v sorazmerju z ostalim, kar je v hiši, zmanjšali.

Prav dolgo ne bo več trajalo, ko bo princezinja Elizabeta že preveč odrasla za to hišo in ji ta format ne bo več prikladen. Toda hišica ne bo ostala še neporabna. V njej bo živela njena mlajša sestrica Margareta Rose in »delala«. V tej mali kuhinjici se pricezinja prav pridno uči v kuharski umetnosti in gospodinjstvu. Poleg tega pa je med letošnjimi počitnicami Elizabeta poslušala tovrstna predavanja tudi v neki večji kuhinji. Učila se je v prvi vrsti peči povitice.

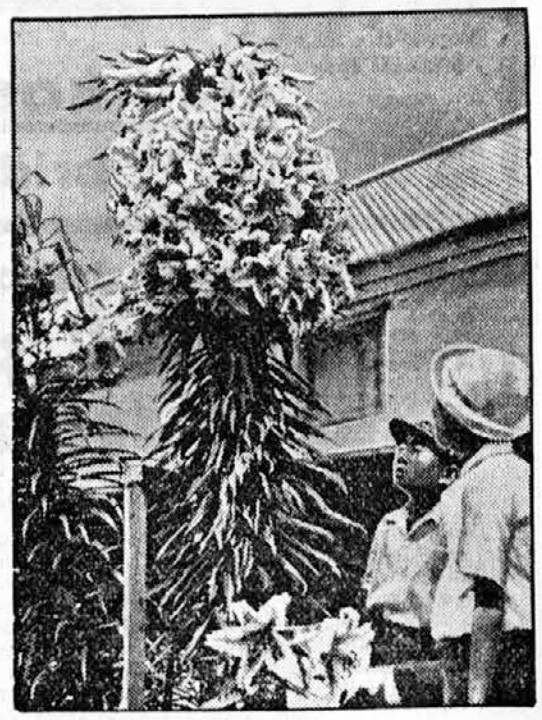

Japonska lilija z 250 cvetovi. Visoka je nad 2 m, spodaj pa debela 7 cm.

Dve sestri - dve naravi

Daleko mani pa zanimajo takšne stvari njeno mlajšo sestro Margareto. Tudi sicer je ta nekam čisto drugačne narave. Pravijo, da je Elizabeta mnogo bolj praktična kakor pa Margareta. Najbolje se počuti v športni obleki in je v njej najbolj srečna. Margareta pa nosi najrajše obleko iz pisane svile. Tudi kadar pomerjata obe princezinji obleke, se vidi razlika v tem, da je pri tem poslu neugnana mlajša princezinja, dočim se Elizabeta tega kaj hitro naveliča.

Sicer se pa lahko reče, da živita obe srečni princezinji mirno, skoraj ločeni od ostalega sveta, in se o njih tudi bogve koliko ne govori. Da ne bi postali preveč domišljavi, je v vzgojnih pravilih določeno, da se njune lastnosti preveč ne raznašajo naokrog. Kralj Edvard VIII. še ni nikdar pozabil, da jima ne bi za božič poslal najdragocenejših daril, ki se spodobijo za kralja največjega imperija na svetu. V kraljevski družini veljata pricezinji za največja ljubljenčka. Svojega starega očeta kralja Jurija je Elizabeta imenovala »stric Anglija«.

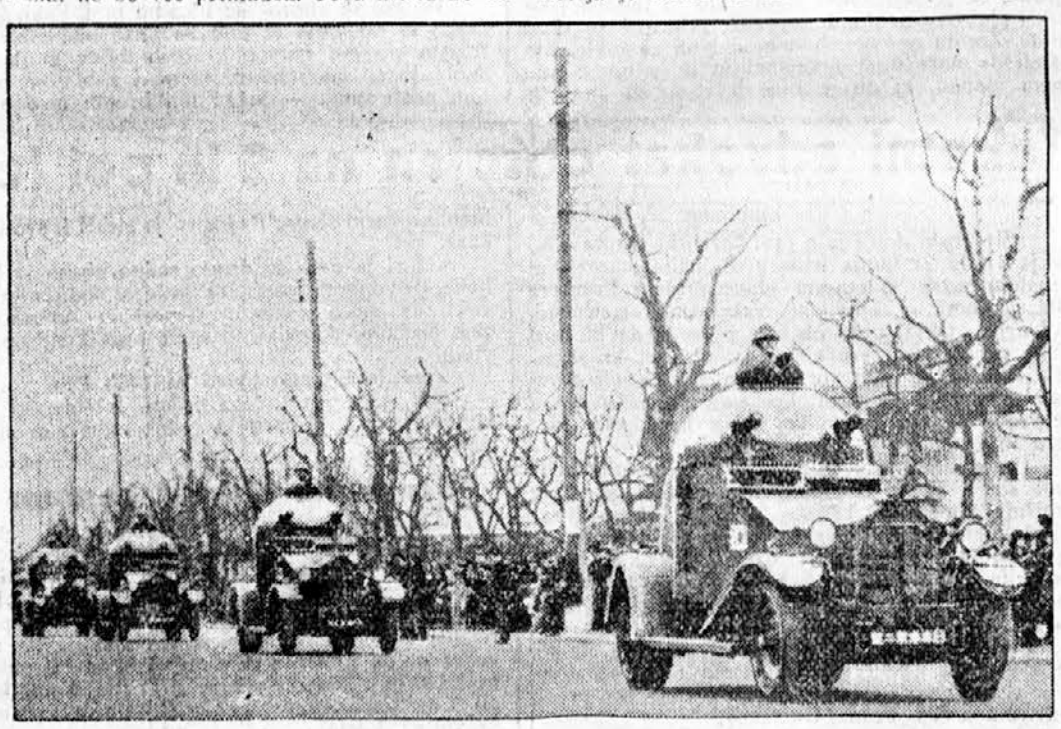

Japonski oklopni avtomobili, ki so se pojavili v Šanghaju takoj nato, ko so Kitajci ubili dva japonska časnikarja in nekaj mornarjev.

Dekle, ki je nenadno spregovorilo v 5 jezikih

Zdravniki v Franciji so imeli te dni čuden primer, ki si ga nikakor niso mogli razložiti. Neko dekle, ki je bilo pet let hudo bolno in je postalo popolnoma apatično za vse, kar se je dogajalo naokrog, je naenkrat spregovorilo in začelo govoriti več jezikov, katerih doslej ni znalo.

V vasi La Nillen je živel star vrtnar s svojo hčerko. Dekle je nekega dne l. 1931 v gozdu zašlo ter so jo šele po nekaj dneh našli vso izčrpano in onesveščeno. Takrat je bila stara 14 let. Ozdravela je sicer, vendar je bila še vedno zelo bolehna. Nič več ni poznala svojih starišev, sploh se ni ničesar več spominjala. Nazadnje so jo poslali v bolnišnico, kjer so pa tudi zdravniki obupali nad njenim življenjem. Toda dekle ni umrlo, temveč je štiri leta živelo, ne da bi se sploh zanimalo za svet.

Nekega dne pa se je dekle nenadno razživelo in se začelo zanimati za vse, kar je videlo. Kmalu za tem se ji je pa razvezal tudi jezik. Največje začudenje pa je izzvala njena govorica, kajti dekle je znalo govoriti tako lepo francosko, čeprav so vsi vedeli, da razen domače šole ne hodijo nikamor drugam. Toda to še ni bilo vse. Že naslednjega dne je začelo govoriti italijansko, angleško in rusko. Vsi se čudijo, kako je to mogoče, kajti dekle je živelo v vasi in ni nikdar prišo s kakim tujcem v stik. Največje čudo pa je bilo, ko je začelo govoriti tudi latinsko. Zdravniki si tega pojava na noben način ne morejo razložiti.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din.

Četrtek, 22. oktobra. 12 Ob modrih vodah havajskih (plošče). — 12.45 Vreme, poročila. — 13 Čas, spored, obvestila. — 13.15 Jožek in Ježek. — 14 Vreme, borza. — 18 Pester spored (Radijski orkester). — 18.40 Slovenščina za Slovence (gosp. dr. Rudolf Kolarič). — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Jugoslovanstvo danes in jutri (Radulović iz Belgrada). — 19.50 Zanimivosti. — 20 Večer Antona Hajdriha. Uvodno besedo govori msgr. Viktor Steska, poje Akademski pevski kvintet. — 21 Jan Padarevski igra (plošče). — 21.30 Koncert Radijskega orkestra — 22 Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Iz daljnega orienta (Radijski orkester).

Drugi programi

Četrtek, 22. oktobra. Belgrad I.: 20 Radijski orkester. — 20.50 Plošče. — 21.10 Zbor slovaških učiteljev. — 22.20 Plesne plošče. — *Belgrad II.:* 20 Jugoslovanske zračne proge (Nikolić). — *Zagreb:* 20 Prenos iz Belgrada. — 22.30 Jazz. — *Dunaj:* 19.30 Orkestralni in solistični koncert. — 21.10 Schnitzlerjeva igra »Paracelsus«. — 22.20 Klavir. — 23.35 Jazz. — *Trst—Milan:* 17.15 Vokalni koncert. — 20.40 Igra, nato vokalni koncert. — 22.20 Plesna glasba. — *Rim—Bari:* 17.15 Komorni koncert. — 20.40 Puccinijeva opera »Dekle z divjega zapada«. —

»Rekli ste mi, da prihaja zame v poštev vdova s 30 leti, pa se je izkazalo, da je stara 53 let.«

»Seveda, saj smo navedli, da je vdova že 30 let.«

Važno! Novo!

Dr. IVAN PREGELJ

Osnovne črtice književne teorije

broširano Din 24·—

Dr. ANGELA PISKERNIK

Slovarček slovenskega in nemškega jezika

s slovniškimi podatki za Slovence

broširano Din 20·—, vezano Din 30·—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

v Ljubljani

82

Zeleni pekel

Ko sem se mudil v vasi, sem imel srečo, da sem dobil redek pogled v to, kako častitljivo se včasih vedejo preprosta naravna ljudstva, ki žive daleč od civilizacije.

Vse prebivalstvo vasi je štelo k večjemu malo več kakor 90 duš. V to štejem seveda moške, ženske in celo razcapane otroke. Vsak izmed njih je vedel čisto natančno vse, kar je bilo vredno, da človek izve o značaju svojega soseda. Kljub temu pa ni nikdar nihče prestopil praga druge hiše brez najdovršenejše družabne vljudnosti in oblike.

Ko sem ležal v svoji mreži, je prišla v našo kočo neka ženska. Ta je obesila nase vse svoje okrasje; od brisače, ki si jo je ovila okoli glave, pa do blesteče črne svilene obleke, ki se je njenemu telesu kaj dobro podajala.

Bližala se mi je z vso dostojnostjo in častitljivostjo ter vprašala z glasom dame iz velikega sveta:

»Ali je senora doma? Kakšna sreča za me, da jo lahko dobim danes, ko je tako sončno jutro. In vaš sin? Ali je še zmeraj tako možat mladenič, kakor ga nosim v svojem spominu?«

Moja indijanska gospodinja se je dvignila iz svojega čepenja ter se vljudno priklonila.

»Ali ne bi senora izvolila sesti? Da. Moj sin ima srečo in radost, da je še prav tako zdrav,« pogledala je čez ramo na kratko otroka, »toda že precej dolga je, kar jih je dobil z bičem. Morda danes, morda jutri, kdo bi to mogel vedeti?«

Še neki drugi dogodek se mi zmeraj na novo nariše pred očmi, kadar se spomnim tiste dolge utrujajoče zmede, s katero je bila zvezana naša nesrečna vožnja z avtomobilom po blatu južnoamerikanskega pragozda.

Za opoldne smo se ustavili v mali vasi, ki ni bila daleč od našega cilja, da bi tam kosili. To je bilo na nekem kraju, kjer se je jezero, ki ga je povzročilo deževje, razlivalo v umazanih valovih čez cesto.

Nenadno je za nami zadonelo razuzdano zvenenje in vriskanje piščali ter gosli, ki so igrale veselo plesno poskočnico. Domnevali smo, da se bliža kaka svatovščina ali vsaj da v vasi praznujejo kako žegnanje. Vsi smo radovedno pogledali in iztegovali vratove. Toda pogled, ki se nam je nudil, nas je spravil v veliko začudenje.

Proti nam se je rinil in korakal vesel, nasmejan sprevod, katerega je vodil mož na iskrem konju. Ko je jezdec prišel bliže, smo ga prepoznali. Bil je cacique, indijanski župan. V rokah je nosil majhno odprto skrinjico.

Hitro smo vsi stopili na stopnico avtomobila ter pri pogledu na ta sprevod in na skrinjico zadržali dih. V skrinjici, ki je bila pravzaprav krsta, je ležal mrtev otrok.

Množica domačinov je plesala in prepevala mimo nas naprej ter capljala in škropila po vodi za jezdecem, ki jo je vodil. Njena godala, ki so bila žarko rumeno in rdeče poslikana, so cvilila glasbeno spremljavo za ta čudni in nenavadni prizor.

Na drugi strani so se ustavili, pa ne zato, ker so prišli do pokopališča, marveč zato, ker je po jezeru prijezdila na hrbtu izredno močnega možakarja, pravtako izredno močna in obilna ženska. Vsa pisana indijanska družba se je kljub pogrebu in kljub navsezadnje žalostnemu prizoru postavila v strumno vrsto ter vreščeče ploskala temu primeru zakonske vzajemnosti in sloge. Po tem pa se je sprevod spet počasi odpravil proti pokopališču.

Vse to je bilo tako popolnoma drugačno, kakor pogreb, ki smo ga srečali v gozdu in ki smo se še spominjali njegovega brezčutnega javkanja, v katerem se ni pocedila niti ena sama solza. Zato smo v začetku stali ob poti, kakor da prav ničesar ne razumemo.

Potem pa se nam je zjasnilo, da imajo ti ljudje pravzaprav docela prav, da se šalijo s smrtjo, tudi če se jim prikaže v podobi drobcenega rjavega telesa.

Če bi bila otrokova duša navzoča pri tem prizoru, ki je bil podoben veseli komediji, bi se najbrž pravtako radovala, kakor njeni sorodniki, ko so zagledali smešni prizor z debelo žensko, ki je na moževem hrbtu jezdila čez jezero. V tem pojmovanju smrti je ležalo nekaj, kar je tešilo bolečino.

Ko je prvi avtomobil skušal slediti mrtvaškemu sprevodu, so nam odpovedale sveče v motorju. Zato smo zadnji del našega potovanja prevalili neslavno s pomočjo volov, ki so vlekli naš avto.

24. poglavje.

Na vročem peščenem dvorišču, ne daleč od središča malega izumrlega mesteca Lagunillasa je nekega večera dejal Joselito, gonjač mezgov:

»»Kdo ve, gospodje, kako bo. Morda bom zverine polovil še nocoj, morda pa šele čez teden dni. Ne, senores, v Keralu ni nobenih mezgov, kvečjemu bi dobili kake tri. In kaj pomeni to, za toliko ljudi?«

Joselito je bil mešanec, pravi in čistokrvni sin te lene pokrajine. Njegova blesteča temnožareča koža je imela tako barvo, kakor tobakovo listje. Joselito nas je očitno imel za ljudi, ki so znoreli. To smo lahko brali v njegovih očeh, to nam je izdajal tudi način, kako je zavihtel svojo roko proti gozdovom, ki so se takoj za mestom svitali in vstajali višje in višje.

»To je pusta in robata dežela. Po močvirjih rjovejo volovske žabe. To ni čas, da bi človek popotoval.«

»Da, zares. To je bila robata osorna dežela, vsa nema in razdrapana, polna sotesk, da bi se človek kar prestrašil. Plitva preproga Zelenega pekla, ki se vleče od Paraguaja čez strahovite predele Granchaca do sem, tvori prvo stopnjo na visokem stopnišču Andskega gorovja, ki drži do gole in osorne visoke ravni pri La Pazu. Kjer se nehajo peščena tla mestnega ozemlja, ne neha tudi ravan in sicer kar nenadno. Daleč do obzorja kar nenadno vidite, kako pleza tisoče čevljev visoko proti nebu orjaško morje dreves, kakor silna vojska zelenih mravelj.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din. za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.